

ทฤษฎีสื่อสารแนวบริบทสังคม

ทฤษฎีสื่อสารแนวบริบทสังคม (Communication Theory: Social Context) ให้ความสำคัญกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสารของมนุษย์ เช่น สภาพแวดล้อมทางสังคมมีส่วนสำคัญต่อการไหลเวียนของข่าวสารและผลของข่าวสาร ดังนั้น เมื่อสภาพแวดล้อมและบริบททางสังคมเปลี่ยนแปลงไป การไหลเวียนของกระแสข่าวสารตลอดจนผลของการสื่อสารก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย โดยนักคิดร่วมสมัยคนสำคัญในกลุ่มทฤษฎีนี้ เช่น Robert T. Crag (1999), John B. Thompson (1995) และ Berlo, David Kenneth (1960)

Thompson เป็นนักมานุษยวิทยาสื่อมวลชน (Media Anthropologist) ผู้เสนอแนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ การกระทำ (Action) อำนาจ (Power) และการสื่อสาร (Communication) โดยมีทัศนะว่า สื่อมวลชนสมัยใหม่มีส่วนสำคัญในการเปลี่ยนแปลงสัญลักษณ์ของการผลิตและการแลกเปลี่ยน

สัญลักษณ์ตามนัยนี้จึงมี 2 รูปแบบคือ สัญลักษณ์ที่มีความหมาย และสัญลักษณ์ที่ถูกจัดกระทำโดยบริบททางสังคม ดังนั้น แม้ว่าเทคโนโลยีจะมีการพัฒนาก้าวหน้าเพียงใด การสื่อสารสมัยใหม่ก็ยังคงสะท้อนให้เห็นถึงสัญลักษณ์ที่เป็นคุณลักษณะของวิถีชีวิตทางสังคม (Social Life) โดยสรุปจึงไม่สามารถแยกสื่อมวลชนสาธารณะออกจากบริบทของการดำเนินชีวิตของคนในสังคมได้ (Thompson, 1995)

การประยุกต์ใช้แนวคิดเรื่องการสื่อสารในงานพัฒนาสังคม

แม้ว่าการสื่อสารเพื่อปฏิบัติงานพัฒนาสังคมจะมีรากฐานมาจากระดับของปรัชญาหรือมโนทัศน์ของหลากหลายศาสตร์ แต่ก็มี mốiความเชื่อมโยงกับระดับปฏิบัติการอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะการสื่อสารเพื่อพัฒนาสังคมเป็นสังคมวิทยาประยุกต์ที่มีฐานคิดมาจากกระบวนทัศน์ทางเลือก ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญคือ การขับเคลื่อนเชิงนโยบายที่เป็นรูปธรรมเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของคนในสังคม ในส่วนต่อไปนี้จะนำเสนอสาระสำคัญโดยสรุปด้านการสื่อสารเพื่อให้ผู้อ่านนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาสังคมต่อไป